

Σημειώσεις προλεταριακής ιστορίας

#1

Η εξέγερση στο Γουάτς, Λος Άντζελες, 1965

Η παρακμή και η πτώση της θεαματικής-εμπορευματικής οικονομίας

Από τις 13 ως τις 16 Αυγούστου του 1965 ο μαύρος πληθυσμός του Λος Άντζελες ξεσηκώθηκε. Ένα επεισόδιο ανάμεσα σε τροχονόμους και διαβάτες εξελίχθηκε σε αυθόρμητες συγκρούσεις δύο ημερών. Οι αυξανόμενες ενισχύσεις των δυνάμεων της τάξης δεν κατόρθωσαν να ξαναπάρουν τον έλεγχο του δρόμου. Την Τρίτη ημέρα οι μαύροι πήραν όπλα λεηλατώντας τα γύρω οπλοπωλεία κι έτσι μπορούσαν να πυροβολούν ακόμα και τα ελικόπτερα της αστυνομίας. Χιλιάδες στρατιώτες και αστυνομικοί -η στρατιωτική δύναμη μιας μεραρχίας πεζικού με την υποστήριξη αρμάτων μάχης- χρειάστηκε τελικά να ριχτούν στη μάχη για να περιορίσουν την εξέγερση μέσα στη συνοικία Γουάτς (Watts) και τέλος να την ελέγξουν έπειτα από οδομαχίες πολλών ημερών. Οι εξεγερμένοι επιδόθηκαν στη γενικευμένη λεηλασία και τον εμπρησμό καταστημάτων. Σύμφωνα με τις επίσημες ανακοινώσεις, υπήρξαν 32 νεκροί, από τους οποίους 27 μαύροι, πάνω από 800 τραυματίες και 3000 συλλήψεις.

Οι αντιδράσεις, απ' όπου κι αν προέρχονταν, απέκτησαν εκείνη τη σαφήνεια που μόνο το επαναστατικό γεγονός -όντας το ίδιο μια έμπρακτη αποσαφήνιση των υπαρχόντων προβλημάτων- έχει πάντοτε το προνόμιο να προσδίδει στις διάφορες αποχρώσεις της σκέψης των αντιπάλων του. Ο αρχηγός της αστυνομίας Γουίλιαμ Πάρκερ αρνήθηκε κάθε μεσολάβηση που του πρότειναν οι μεγάλες οργανώσεις των μαύρων, δηλώνοντας πολύ σωστά ότι «αυτοί οι εξεγερμένοι δεν έχουν αρχηγούς». Και βέβαια, αφού οι μαύροι δεν είχαν πια αρχηγούς, είχε έρθει η στιγμή της αλήθειας για κάθε στρατόπεδο. Τί είχε άλλωστε να πει αυτή τη στιγμή ένας απ' αυτούς τους άνεργους πια αρχηγούς, ο Ρού Γουίλκινς, γενικός γραμματέας της *Εθνικής Ένωσης για την Προώθηση του Έγχρωμου Πληθυσμού (NAACP)*; Δήλωνε ότι οι εξεγερμένοι «έπρεπε να κατασταλούν με κάθε αναγκαία δύναμη». Κι ο καρδινάλιος του Λος Άντζελες, Μακ Ιντάιρ, που διαμαρτυρόταν έντονα, δεν διαμαρτυρόταν για τη βιαιότητα της καταστολής, όπως θα περίμενε κανείς τώρα που η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία εκσυγχρονίζει την εικόνα της. Αντίθετα, διαμαρτυρόταν αναστατωμένος για «μια προσχεδιασμένη εξέγερση εναντίον των δικαιωμάτων του πλησίον, εναντίον του σεβασμού του νόμου και της διατήρησης της τάξης» και καλούσε τους καθολικούς να αντιταχτούν στη λεηλασία, σ' «αυτές τις χωρίς προφανή αιτία βιαιότητες». Όσοι πάλι κατάφεραν να δουν τα «προφανή αίτια» της οργής των μαύρων του Λος Άντζελες -χωρίς όμως να βλέπουν το πραγματικό αίτιο-, όλοι αυτοί οι ιδεολόγοι κι οι «εκπρόσωποι» της ανύπαρκτης παγκόσμιας Αριστεράς, θρήνησαν για την ανευθυνότητα, την αταξία, τη λεηλασία και κυρίως το γεγονός ότι λεηλατήθηκαν πρώτα τα καταστήματα *οινοπνευματωδών και όπλων*· κι έκλαψαν για τις 2000 καταμετρημένες εστίες πυρκαγιάς, με τις οποίες οι μαύροι του Γουάτς φώτισαν τη μάχη τους και τη γιορτή τους.

Ποιος λοιπόν υπερασπίστηκε τους εξεγερμένους του Λος Άντζελες όπως πραγματικά το άξιζαν; Εμείς θα το κάνουμε. Ας αφήσουμε τους οικονομολόγους να κλαίνε για τα 27 εκατομμύρια χαμένα δολάρια, τους πολεοδόμους να οδύρονται πάνω στις στάχτες ενός από τα πιο ωραία τους σουπερμάρκετ και τον Μακ Ιντάιρ να θρηνεί το βοηθό σερίφη που σκοτώθηκε. Ας αφήσουμε τους κοινωνιολόγους να τραβάν τα μαλλιά τους με τον παραλογισμό και το μεθύσι αυτής της εξέγερσης. Ο ρόλος ενός επαναστατικού εντύπου είναι όχι μόνο να δώσει δίκιο στους εξεγερμένους του Λος Άντζελες, αλλά και να διασαφηνίσει τους λόγους της εξέγερσής τους, να εξηγήσει θεωρητικά την αλήθεια που αναζητά η πράξη τους.

Στο *Μήνυμα προς τους επαναστάτες της Αλγερίας και όλων των χωρών* -που δημοσιεύτηκε στο Αλγέρι τον Ιούλιο του 1965 μετά το πραξικόπημα του Μπουμεντιέν κι εξέθετε στους αλγερινούς και στους επαναστάτες όλου του κόσμου την κατάσταση στην Αλγερία και στον υπόλοιπο κόσμο ως σύνολο- οι καταστασιακοί αναφέρθηκαν ανάμεσα στα παραδείγματά τους και στο κίνημα των αμερικάνων μαύρων που «αν καταφέρει να εκδηλωθεί με αποφασιστικότητα» θα ξεσκεπάσει τις αντιφάσεις του πιο προηγμένου καπιταλισμού. Πέντε εβδομάδες αργότερα αυτή η αποφασιστικότητα εκδηλώθηκε στους δρόμους. Η θεωρητική κριτική των πιο μοντέρνων

εκδηλώσεων της σύγχρονης κοινωνίας και η έμπρακτη κριτική αυτής της κοινωνίας υπάρχουν κιάλας. Εξακολουθούν να είναι διαχωρισμένες, αλλά είναι σίγουρο πως έχουν προχωρήσει προς τις ίδιες πραγματικότητες και μιλούν για το ίδιο πράγμα. Αυτές οι δύο κριτικές εξηγούνται αμοιβαία και δεν μπορούμε να εξηγήσουμε τη μία χωρίς να εξηγήσουμε την άλλη. Η θεωρία της «επιβίωσης» και του «θεάματος» δια φωτίζεται κι επαληθεύεται από αυτές τις πράξεις που η αμερικάνικη ψευδής συνείδηση δεν μπορεί να εξηγήσει. Και κάποια μέρα θα φωτίσει με τη σειρά της αυτές τις πράξεις.

Μέχρι σήμερα, οι διαδηλώσεις των μαύρων για τα «δικαιώματα του πολίτη» είχαν συγκρατηθεί από τους αρχηγούς τους σε μια νομιμότητα, που ανεχόταν τις χειρότερες βιαιότητες των δυνάμεων της τάξης και των ρατσιστών (όπως για παράδειγμα τον περασμένο Μάρτιο στην Αλαμπάμα κατά τη διάρκεια της πορείας στο Μοντγκόμερι). Ακόμα και μετά απ' αυτό το σκάνδαλο, μια διακριτική συνεννόηση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, του κυβερνήτη Γουάλας και του πάστορα Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, είχε οδηγήσει τους διαδηλωτές της Σέλαμα, στις 10 Μαρτίου, να υποχωρήσουν μπροστά στην πρώτη πρόσκληση των αρχών να διαλυθούν, με αξιοπρέπεια και προσευχές! Η σύγκρουση που περίμενε τότε το πλήθος δεν ήταν παρά το θέαμα μιας ενδεχόμενης σύγκρουσης. Την ίδια στιγμή, η μη βία είχε φτάσει το γελοίο όριο του θάρρους της: να εκτίθεται στα χτυπήματα του εχθρού και να ανυψώνεις έπειτα το ηθικό σου μεγαλείο, ώστε να του στερήσεις την αναγκαιότητα να ξαναχρησιμοποιήσει τη δύναμή του. Αλλά το βασικό δεδομένο είναι ότι το κίνημα για τα δικαιώματα του πολίτη, χρησιμοποιώντας νόμιμα μέσα, δεν μπορούσε να θέσει παρά νομικά προβλήματα. Είναι λογικό να επικαλείσαι το νόμο σχετικά με νομικά ζητήματα. Το παράλογο είναι να ζητιανεύεις νόμιμα μπροστά στην προφανή παρανομία, λες κι αυτή η παρανομία είναι απλά ένας παραλογισμός που θα διαλυθεί μόλις τον δείξεις με το δάκτυλο. Είναι φανερό ότι η άγρια και κατάφωρη παρανομία, που ακόμα ασκείται σε βάρος των μαύρων σε πολλές πολιτείες των ΗΠΑ, έχει τις ρίζες της σε μια οικονομικοκοινωνική αντίφαση που δεν είναι της αρμοδιότητας των σημερινών νόμων. Είναι επίσης φανερό ότι κανένας μελλοντικός δικαστικός νόμος δε θα μπορέσει να τη θίξει στο παραμικρό ενάντια στους πιο θεμελιώδεις νόμους της κοινωνίας. Αυτό που οι αμερικάνοι μαύροι πραγματικά τολμούν να απαιτήσουν είναι το δικαίωμα να ζουν πραγματικά και σε τελική ανάλυση αυτό απαιτεί την ολοκληρωτική ανατροπή αυτής της κοινωνίας. Αυτό γίνεται όλο και πιο φανερό, καθώς οι μαύροι στην καθημερινή ζωή τους αναγκάζονται να χρησιμοποιούν όλο και πιο ανατρεπτικά μέσα. Το ζήτημα δεν είναι πλέον η κατάσταση των μαύρων της Αμερικής, αλλά η κατάσταση της Αμερικής, κάτι που απλά τυχαίνει να εκφράζεται αρχικά μεταξύ των μαύρων. Η εξέγερση του Γουάτς δεν ήταν μια φυλετική σύγκρουση: οι εξεγερμένοι δεν επιτέθηκαν στους λευκούς που βρέθηκαν στο δρόμο τους – χτύπησαν μόνο τους λευκούς αστυνομικούς. Άλλωστε, η μαύρη αλληλεγγύη δεν αφορούσε τους μαύρους καταστηματαρχες ούτε τους μαύρους αυτοκινητιστές. Ο ίδιος ο Λούθερ Κινγκ αναγκάστηκε να ομολογήσει ότι τα όρια της ειδικότητας του είχαν ξεπεραστεί, δηλώνοντας τον Οκτώβριο στο Παρίσι ότι «οι συγκρούσεις δεν ήταν φυλετικές αλλά ταξικές».

Η εξέγερση στο Λος Άντζελες είναι μια εξέγερση ενάντια στο εμπόρευμα, ενάντια στον κόσμο του εμπορεύματος, στον οποίο οι εργάτες-καταναλωτές είναι *ιεραρχικά* υποταγμένοι στα μέτρα του εμπορεύματος. Όπως οι συμμορίες των νεαρών αλητών όλων των ανεπτυγμένων χωρών, αλλά πιο ριζικά καθώς είναι μέρος μιας τάξης που δεν έχει μέλλον, μια μερίδα του προλεταριάτου που δεν μπορεί να πιστέψει σε σημαντικές ευκαιρίες για κοινωνική άνοδο κι ενσωμάτωση, οι μαύροι του Λος Άντζελες *παίρνουν κατά λέξη* την προπαγάνδα του σύγχρονου καπιταλισμού, τη διαφήμιση της αφθονίας. Θέλουν ευθύς αμέσως όλα όσα τους δείχνουν και είναι διαθέσιμα με αφηρημένο τρόπο, επειδή θέλουν να τα *χρησιμοποιήσουν*. Μ' αυτόν τον τρόπο αμφισβητούν την ανταλλακτική αξία, την *εμπορευματική πραγματικότητα* που έχει προεπιλέξει τα πάντα και είναι το καλούπι, το κίνητρο και ο τελικός σκοπός. Κλέβοντας και χαρίζοντας ξαναβρίσκουν μια χρήση που διαψεύδει αυτομάτως τον καταπιεστικό ορθολογισμό του εμπορεύματος και ξεσκεπάζει τις σχέσεις του και την ίδια του την παραγωγή ως αυθαίρετες και μη αναγκαίες. Η λεηλασία στο Γουάτς εκδήλωνε την πιο άμεση πραγμάτωση του νόθου συνθήματος «στον καθένα σύμφωνα με τις *ψευδείς* ανάγκες του», τις ανάγκες που καθορίζει και παράγει αυτό το οικονομικό σύστημα, το οποίο απορρίπτει η ίδια η πράξη της λεηλασίας. Ωστόσο, οι αμερικανοί μαύροι παίρνουν αυτήν την αφθονία κατά λέξη, την *αγγίζουν άμεσα* και δεν την κυνηγούν αόριστα στον αγώνα δρόμου της αλλοτριωμένης εργασίας και των όλο και περισσότερο ανικανοποίητων κοινωνικών αναγκών. Γι' αυτό και οι αληθινές ανθρώπινες ανάγκες εκδηλώνονται κιάλας μέσα στη γιορτή, στο παιχνίδι, στο καταστροφικό *πότλατς*. Ο άνθρωπος που καταστρέφει εμπορεύματα δείχνει την ανωτερότητα του ανθρώπου απέναντι στα εμπορεύματα. Δεν θα μένει πια σκλάβος των αυθαίρετων μορφών που παραμορφωμένα αντανakλούν τις πραγματικές ανάγκες του. Οι φλόγες

του Γουάτς καταβρόχθισαν το σύστημα της κατανάλωσης. Τα μεγάλα ψυγεία που κλάπηκαν από ανθρώπους που στο σπίτι τους δεν έχουν ρεύμα ή τους το έχουν κόψει, είναι η καλύτερη εικόνα του ψέματος της αφθονίας που έγινε αλήθεια μέσα στο *παιχνίδι*. Οι άνθρωποι μπορούν ν' ασκήσουν κριτική και να μεταμορφώσουν το εμπόρευμα, όποια συγκεκριμένη μορφή κι αν έχει αυτό, μόλις πάψουν να το αγοράζουν. Μόνον όταν το πληρώνουν με χρήμα μόνο τότε το σέβονται σαν θαυμαστό φετίχ, σαν *σύμβολο* που φανερώνει μια θέση μέσα στον κόσμο της επιβίωσης.

Η λεηλασία είναι η *φυσική* απάντηση στη μη φυσική και απάνθρωπη κοινωνία της αφθονίας του εμπορεύματος. Γκρεμίζοντας προς στιγμή το εμπόρευμα ως εμπόρευμα, αποκαλύπτει αυτό που σε τελική ανάλυση το εμπόρευμα συνεπάγεται: το στρατό, την αστυνομία και τ' άλλα ειδικευμένα αποσπάσματα που μέσα στο Κράτος κατέχουν το μονοπώλιο της ένοπλης βίας. Τί είναι ο αστυνομικός; Είναι ο ενεργός υπηρέτης του εμπορεύματος, ο άνθρωπος που έχει ολοκληρωτικά υποταχτεί στο εμπόρευμα και η δουλειά του οποίου είναι να εξασφαλίζει ότι το τάδε προϊόν της ανθρώπινης εργασίας παραμένει εμπόρευμα, με τη μαγική ιδιότητα να αγοράζεται, αντί να αποτελεί απλά ένα ψυγείο ή ένα τουφέκι - ένα παθητικό κι άψυχο πράγμα που υποτάσσεται σ' οποιονδήποτε το χρησιμοποιεί. Απορρίπτοντας την ταπείνωση της υποταγής του ανθρώπου στον αστυνομικό, οι μαύροι απορρίπτουν την ταπείνωση της υποταγής του ανθρώπου στα εμπορεύματα. Η νεολαία του Γουάτς, που δεν είχε μέλλον με όρους αγοράς, άδραξε μία άλλη *ποιότητα* του παρόντος και η ποιότητα αυτή υπήρξε αναμφισβήτητη και ακαταμάχητη σε τέτοιο σημείο ώστε συμπαρέσυρε όλο τον πληθυσμό, γυναίκες, παιδιά, μέχρι και κοινωνιολόγους που βρίσκονταν εκεί. Μια νεαρή μαύρη κοινωνιολόγος αυτής της συνοικίας, η Μπόμπι Χόλλον, δήλωνε τον Οκτώβριο στην *Herald Tribune*: «Παλιά οι άνθρωποι ντρέπονταν να πουν πως είναι απ' το Γουάτς, το λέγανε μέσα από τα δόντια τους. Τώρα το λένε με περηφάνια. Αγόρια που πάντα τριγύριζαν με πουκάμισα ανοιχτά ως τη μέση και θα σε λιάνιζαν στο πι και φι, εμφανίζονταν εδώ κάθε πρωί στις επτά και οργάνωναν τη διανομή του φαγητού. Φυσικά δεν πρέπει να έχουμε αυταπάτες, τα τρόφιμα τα είχαν κλέψει...Όλη αυτή η χριστιανική φλυαρία χρησιμοποιήθηκε ενάντια στους μαύρους χρόνια ολόκληρα. Αυτοί οι άνθρωποι θα μπορούσαν να κλέβουν για δέκα χρόνια, χωρίς να πάρουν πίσω ούτε τα μισά από τα λεφτά που τους έχουν κλέψει αυτά τα μαγαζιά, τόσα χρόνια τώρα...Εγώ δεν είμαι παρά μια μικρούλα μαύρη». Η Μπόμπι Χόλλον που πήρε όρκο να μην ξεπλύνει ποτέ το αίμα που πότισε τα παπούτσια της μέσα στις συμπλοκές, λέει ότι «τώρα όλος ο κόσμος κοιτάζει το Γουάτς».

Πώς οι άνθρωποι φτιάχνουν την ιστορία κάτω από συνθήκες σχεδιασμένες να τους αποτρέπουν από το να επέμβουν σ' αυτή; Οι μαύροι του Λος Άντζελες είναι οι πιο καλοπληρωμένοι μαύροι στις ΗΠΑ αλλά και οι περισσότερο *διαχωρισμένοι* από τον υπέρμετρο πλούτο που υπάρχει στην Καλιφόρνια. Το Χόλλυγουντ, ο πόλος του παγκόσμιου θεάματος, βρίσκεται ακριβώς δίπλα τους. Τους υπόσχονται ότι αν κάνουν υπομονή θα φτάσουν την αμερικάνικη ευμάρεια. Μα εκείνοι βλέπουν πως αυτή η ευμάρεια δεν είναι μια σταθερή κατάσταση αλλά μια σκάλα χωρίς τέλος. Όσο ανεβαίνουν τόσο απομακρύνονται από την κορυφή, μιας και βρίσκονται σε μειονεκτική θέση από το ξεκίνημα κίολας, επειδή είναι λιγότερο ειδικευμένοι (και συνεπώς οι περισσότεροι μέσα στους άνεργους) και τέλος γιατί η ιεραρχία που τους συνθλίβει δεν είναι μόνον η ιεραρχία της οικονομικής-αγοραστικής δύναμης: είναι μια εγγενής κατωτερότητα που τους επιβάλλουν σ' όλες τις όψεις της καθημερινής ζωής τα ήθη και οι προκαταλήψεις μιας κοινωνίας στην οποία κάθε ανθρώπινη δύναμη ευθυγραμμίζεται με την αγοραστική δύναμη. Εφόσον η αμερικάνικη κοινωνία μισεί και θεωρεί εγκληματικό τον ανθρώπινο πλούτο των μαύρων, ο χρηματικός πλούτος δεν μπορεί να τους κάνει απόλυτα αποδεκτούς μέσα στην αμερικάνικη αλλοτριωμένη κοινωνία: ο ατομικός πλούτος θα κάνει τον μαύρο το πολύ-πολύ έναν *πλούσιο νέγρο*, γιατί οι μαύροι στο σύνολο τους πρέπει ν' *αντιπροσωπεύουν τη φτώχεια* μιας κοινωνίας ιεραρχημένου πλούτου. Όλοι οι παρατηρητές άκουσαν αυτήν την κραυγή που ζητούσε την παγκόσμια αναγνώριση του ξεσηκωμού: «Είναι η επανάσταση των μαύρων και θέλουμε να το μάθει όλος ο κόσμος!» *Ελευθερία τώρα*, αυτό είναι το σύνθημα όλων των επαναστάσεων της ιστορίας. Όμως για πρώτη φορά το πρόβλημα δεν είναι το ξεπέραςμα της σπάνης, αλλά η κυριαρχία πάνω στην υλική αφθονία, σύμφωνα με νέες αρχές. Η κυριαρχία πάνω στην αφθονία δεν είναι απλά η αλλαγή του τρόπου διανομής, αλλά ο συνολικός επαναπροσδιορισμός της. Αυτό είναι το πρώτο βήμα ενός τεράστιου αγώνα, που αγκαλιάζει τα πάντα.

Οι μαύροι δεν είναι μόνοι στον αγώνα τους: μια *καινούργια προλεταριακή συνείδηση* (η συνείδηση ότι δεν διαφεντεύεις σε τίποτα τη δραστηριότητα σου, τη ζωή σου) αρχίζει να αναπτύσσεται στην Αμερική, σε στρώματα που αρνιούνται το σύγχρονο καπιταλισμό και που εξαιτίας αυτής της άρνησης μοιάζουν στους μαύρους. Η πρώτη φάση του αγώνα των μαύρων ήταν σημάδι μιας πιο γενικευμένης αμφισβήτησης που τώρα εξαπλώνεται. Το

Δεκέμβριο του 1964, οι φοιτητές του Μπέρκλεϋ, κουρασμένοι από τη συμμετοχή τους στο κίνημα για τα δικαιώματα του πολίτη, έκαναν μία απεργία που αμφισβητούσε τη λειτουργία αυτού του «Πολυπανεπιστήμιου» της Καλιφόρνια και μέσω αυτού ολόκληρη την οργάνωση της αμερικάνικης κοινωνίας και τον παθητικό ρόλο στον οποίο τους προορίζει. Αμέσως, το θέαμα απάντησε προβάλλοντας τη νεολαία να επιδίδεται σε οργιά με ποτά, ναρκωτικά και να διαλύει τη σεξουαλική ηθική, αυτά για τα οποία κατηγορήθηκαν και οι μαύροι. Αυτή η γενιά φοιτητών εφηύρε μια νέα μορφή αγώνα ενάντια στο κυρίαρχο θέαμα, το *teach-in*, μια μορφή που ξαναχρησιμοποιήθηκε στη Μεγάλη Βρετανία στις 20 Οκτωβρίου, στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου με αφορμή την κρίση της Ροδεσίας. Πρωτόγονη ασφαλώς και ατελής, αυτή η μορφή είναι η στιγμή εκείνη που οι άνθρωποι αρνιούνται να περιορίσουν τη συζήτηση των προβλημάτων τους σε ακαδημαϊκά όρια ή καθορισμένες χρονικές περιόδους και προσπαθούν να εξερευνήσουν τα ζητήματα μέχρι τις τελικές τους συνέπειες, οδηγούμενοι έτσι στην πρακτική δραστηριότητα. Τον Οκτώβριο, δεκάδες χιλιάδες διαδήλωναν στους δρόμους της Νέας Υόρκης και του Μπέρκλεϋ ενάντια στον πόλεμο στο Βιετνάμ, ενώνοντας τις φωνές τους με τις φωνές των εξεγερμένων του Γουάτς: «Εξω από τη συνοικία μας και το Βιετνάμ!». Οι λευκοί που ριζοσπαστικοποιούνται ξεπέρασαν τα όρια της νομιμότητας: δίνουν «μαθήματα» για να μάθουν να εξαπατούν τις στρατιωτικές επιτροπές κατάταξης (*Le Monde*, 19/10/65), καίνε τις κάρτες στρατεύσεώς τους μπροστά στις κάμερες της τηλεόρασης. Μέσα στην κοινωνία της αφθονίας εκφράζεται η απέχθεια γι' αυτήν την αφθονία και την τιμή της. Το θέαμα αμαυρώνεται από την αυτόνομη δραστηριότητα ενός προηγμένου στρώματος που αρνείται τις αξίες του. Το κλασικό προλεταριάτο, στο μέτρο ακριβώς που κατόρθωσαν προσωρινά να το ενσωματώσουν στο καπιταλιστικό σύστημα, δεν είχε ενσωματώσει τους μαύρους (μέχρι το 1959 πολλά συνδικάτα του Λος Άντζελες δε δέχονταν μαύρους). Τώρα λοιπόν οι μαύροι είναι το σημείο συνάντησης όλων όσων αρνούνται τη λογική αυτής της ενσωμάτωσης στον καπιταλισμό, με την οποία ισοδυναμεί η υπόσχεση της φυλετικής ενσωμάτωσης. Η υλική άνεση δεν θα είναι ποτέ αρκετά άνετη για όσους αναζητούν αυτό που δεν υπάρχει στην αγορά, αυτό ακριβώς που η αγορά εξολοθρεύει. Το επίπεδο στο οποίο έχει φτάσει η τεχνολογία των πιο προνομιούχων γίνεται μια προσβολή που μπορεί πολύ πιο εύκολα να γίνει κατανοητή και να μισηθεί από τη θεμελιώδη προσβολή: αυτή της πραγματοποίησης. Η εξέγερση του Λος Άντζελες είναι η πρώτη στην ιστορία που αναζήτησε τα δίκαια της στην έλλειψη κλιματισμένου αέρα κατά τη διάρκεια ενός κύματος καύσωνα.

Οι μαύροι έχουν στην Αμερική το δικό τους θέαμα, τον Τύπο τους, τα περιοδικά τους και τους μαύρους αστέρες τους. Αλλά το απορρίπτουν με αηδία ως απάτη και έκφραση της ταπείνωσης τους, γιατί βλέπουν πως είναι το θέαμα μιας *μειονότητας*, απλό παράρτημα ενός γενικού θεάματος. Αναγνωρίζουν ότι αυτό το θέαμα της επιθυμητής κατανάλωσης που προορίζεται γι' αυτούς δεν είναι παρά μια αποικία του θεάματος των λευκών. Έτσι, βλέπουν πιο γρήγορα το ψέμα ολόκληρου του οικονομικοπολιτιστικού θεάματος. Θέλοντας να συμμετάσχουν πραγματικά κι ευθύς αμέσως στην αφθονία –που αποτελεί επίσημη αξία κάθε αμερικάνου– ζητούν την ισότιμη *πραγμάτωση* του θεάματος της καθημερινής ζωής στην Αμερική, ζητούν να δοκιμαστούν στην πράξη οι μισοουράνιες-μισογήνιες αξίες αυτού του θεάματος. Αλλά η ουσία αυτού του θεάματος είναι να μην πραγματώνεται άμεσα ή ισότιμα ούτε και για τους λευκούς. (Οι μαύροι χρησιμεύουν απλώς σαν τέλεια θεαματική εγγύηση: η απειλή του να ξεπέσει κανείς στην αθλιότητα τον σπρώχνει στον αγώνα δρόμου). Απαιτώντας να πάρουν κατά γράμμα το καπιταλιστικό θέαμα, οι μαύροι απορρίπτουν κιόλας το ίδιο το θέαμα. Το θέαμα είναι ένα ναρκωτικό για σκλάβους. Δεν πρέπει να το παίρνουν κατά γράμμα αλλά να το ακολουθούν με μια απειροελάχιστη καθυστέρηση (χωρίς αυτήν την καθυστέρηση ο φενακισμός έρχεται στην επιφάνεια). Πράγματι, σήμερα στις ΗΠΑ οι λευκοί είναι οι σκλάβοι του εμπορεύματος και οι μαύροι οι αρνητές του. Οι μαύροι θέλουν *περισσότερα από τους λευκούς* – να ποια είναι η καρδιά ενός προβλήματος που θα παραμείνει άλυτο, αν δεν λυθεί με τη διάλυση αυτής της λευκής κοινωνίας. Οι λευκοί που θέλουν να βγουν από τη δικιά τους σκλαβιά, οφείλουν πρώτα πρώτα να ταχθούν με το μέρος της εξέγερσης των μαύρων, όχι από φυλετική αλληλεγγύη αλλά σε μια συνάντηση καθολικής άρνησης του εμπορεύματος και του Κράτους. Η οικονομική και ψυχολογική απόσταση των μαύρων από τους λευκούς τους επιτρέπει να δουν τι είναι ο λευκός καταναλωτής – και η δίκαια περιφρόνηση που τρέφουν για τον λευκό γίνεται περιφρόνηση για κάθε παθητικό καταναλωτή. Όσοι λευκοί απορρίπτουν αυτόν το ρόλο δεν έχουν ελπίδες παρά μόνον αν ενοποιούν όλο και περισσότερο τον αγώνα τους με τον αγώνα των μαύρων, βρίσκοντας μόνοι τους και υποστηρίζοντας μέχρι τα άκρα τις ουσιώδεις συνέπειες αυτού του αγώνα. Αν κατά τη ριζοσπαστικοποίηση του αγώνα μια τέτοια συνάντηση δεν επιτευχθεί, θ' ενισχυθούν οι μαύρες εθνικιστικές τάσεις που θα καταδίκάζαν την κάθε πλευρά σε μια ανώφελη σύγκρουση μεταξύ εθνοτήτων, χαρακτηριστική της παλιάς κοινωνίας. Το άλλο πιθανό αποτέλεσμα της σημερινής κατάστασης είναι η

αμοιβαία σφαγή, όταν η παραίτηση δεν αποτελεί πια επιλογή.

Οι προσπάθειες για δημιουργία ενός μαύρου εθνικισμού (φιλοαφρικάνικου ή αυτονομιστικού) είναι όνειρα που δεν απαντάνε στην πραγματική καταπίεση. Οι αμερικάνοι μαύροι δεν έχουν πατρίδα. Στην Αμερική βρίσκονται στην πατρίδα τους, αλλοτριωμένοι όσο κι οι άλλοι αμερικάνοι με τη διαφορά ότι αυτοί έχουν επίγνωση της κατάστασης τους. Γι' αυτό δεν είναι το καθυστερημένο αλλά το πιο προηγμένο κομμάτι της αμερικάνικης κοινωνίας. Είναι η εξελισσόμενη άρνηση, «η κακή πλευρά που φτιάχνει την ιστορία προκαλώντας αγώνες» (*Η αθλιότητα της Φιλοσοφίας*). Η Αφρική δεν έχει κανένα ειδικό μονοπώλιο σ' αυτό.

Οι αμερικάνοι μαύροι είναι προϊόν της σύγχρονης βιομηχανίας, όπως η ηλεκτρονική, η διαφήμιση ή το κύκλοτρο. Φέρουν τις αντιφάσεις της. Είναι οι άνθρωποι που ο θεαματικός παράδεισος πρέπει ταυτόχρονα να ενσωματώσει και ν' απορρίψει. Γι' αυτό ο ανταγωνισμός ανάμεσα στο θέαμα και την ανθρώπινη δραστηριότητα γίνεται ολοφάνερος σ' αυτούς. Το θέαμα είναι καθολικό, όπως και το εμπόρευμα. Επειδή όμως ο κόσμος του εμπορεύματος θεμελιώνεται σε μια ταξική σύγκρουση, το εμπόρευμα είναι ιεραρχικό. Το εμπόρευμα –άρα και το θέαμα που μορφώνει τον κόσμο του εμπορεύματος– είναι υποχρεωμένο να είναι ταυτόχρονα καθολικό και ιεραρχικό. Το αποτέλεσμα είναι μία καθολική ιεράρχηση. Επειδή όμως αυτή η ιεράρχηση πρέπει να παραμένει ανομολόγητη, μεταφράζεται σε ανομολόγητες (εξαιτίας του παραλογισμού τους) και ιεραρχικές αξίες μέσα σ' έναν κόσμο παράλογης εκλογίκευσης. Αυτή ακριβώς η ιεράρχηση δημιουργεί παντού ρατσισμούς: πρόσφατα, η Αγγλία του Εργατικού κόμματος περιόρισε τη μετανάστευση των έγχρωμων, ενώ οι προηγμένες βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης ξαναγίνονται ρατσιστικές, εισάγοντας το υποπρολεταριάτο τους από τις μεσογειακές χώρες (κι έτσι εκμεταλλεύονται στο έδαφός τους εκείνους που άλλοτε εκμεταλλεύονταν στις αποικίες τους). Ούτε η Ρωσία έπαψε να είναι αντισημιτική, εφόσον δεν έπαψε να είναι μια ιεραρχική κοινωνία στην οποία η εργασία πρέπει να αγοράζεται και να πουλιέται σαν εμπόρευμα. Το εμπόρευμα συνεχώς επεκτείνει την κυριαρχία του και δημιουργεί νέες μορφές ιεραρχίας – είτε ανάμεσα στον ηγέτη του εργατικού κόμματος και τους εργάτες, είτε μεταξύ των ιδιοκτητών δύο τεχνητά διακρινόμενων μοντέλων αυτοκινήτων. Να ποιο είναι το προπατορικό αμάρτημα του εμπορευματικού ορθολογισμού, η αρρώστια της αστικής λογικής από την οποία πάσχει και η γραφειοκρατία. Αλλά από τη στιγμή που αρχίζει η πρακτική της άρνησης, ο σκανδαλώδης παραλογισμός ορισμένων ιεραρχιών και το γεγονός ότι όλη η δύναμη του κόσμου του εμπορεύματος τείνει τυφλά και αυτόματα στην υπεράσπιση τους, μας οδηγεί να δούμε τον παραλογισμό κάθε ιεραρχίας.

Ο ορθολογικός κόσμος που γεννήθηκε από τη βιομηχανική επανάσταση έφερε την ορθολογική απελευθέρωση των ατόμων από τα τοπικά και εθνικά τους όρια και τα ένωσε σε παγκόσμια κλίμακα. Ο παραλογισμός του βρίσκεται στο ότι τα ξαναχώρισε, ακολουθώντας μια κρυμμένη λογική που εκφράζεται με τρελές ιδέες και παράλογες αξίες. Το ξένο περικυκλώνει από παντού τον άνθρωπο, που αποξενώθηκε από τον κόσμο του. Ο βάρβαρος δεν βρίσκεται πια στην άκρη της γης αλλά εδώ, είναι ο άνθρωπος που έγινε βάρβαρος εξαιτίας της υποχρεωτικής συμμετοχής του στο παγκόσμιο σύστημα της ιεραρχικής κατανάλωσης. Ο ανθρωπισμός που καλύπτει όλη αυτήν τη βαρβαρότητα είναι το αντίθετο του ανθρώπου, η άρνηση της δραστηριότητας του και της επιθυμίας του. Είναι ο ανθρωπισμός του εμπορεύματος, η εύνοια που δείχνει το εμπόρευμα προς τον άνθρωπο από τον οποίο τρέφεται όπως το παράσιτο. Όσοι υποβιβάζουν τους ανθρώπους σε αντικείμενα πιστεύουν ότι τα αντικείμενα έχουν όλες τις ανθρώπινες ιδιότητες. Γι' αυτούς, οι πραγματικές ανθρώπινες εκδηλώσεις εμφανίζονται ως ασυνείδητη «ζωώδης συμπεριφορά»: «Βάλθηκαν να συμπεριφέρονται σαν μία ομάδα πιθήκων σε ζωολογικό κήπο», είπε ο Γουίλιαμ Πάρκερ, αρχηγός του ανθρωπισμού του Λος Άντζελες.

Όταν οι αρχές της Καλιφόρνια κήρυξαν «κατάσταση εξέγερσης», οι ασφαλιστικές εταιρίες υπενθύμισαν ότι δεν καλύπτουν αυτού του είδους τους κινδύνους – δεν καλύπτουν τίποτα πέρα από την επιβίωση. Στο σύνολο τους, οι αμερικάνοι μαύροι επιτρέπεται να επιβιώνουν στις περισσότερες περιπτώσεις – τουλάχιστον αν κάθονται ήσυχοι. Άλλωστε ο καπιταλισμός έγινε αρκετά συγκεντρωτικός και προστατεύεται αρκετά από το Κράτος ώστε να δίνει «βοήθεια» στους πιο φτωχούς. Αλλά και μόνον από το γεγονός ότι μέσα στην αύξηση της κοινωνικά οργανωμένης επιβίωσης βρίσκονται τελευταίοι, οι μαύροι θέτουν προβλήματα ζωής. Αυτό που πραγματικά απαιτούν δεν είναι να επιβιώσουν αλλά να ζήσουν. Οι μαύροι δεν έχουν ν' ασφαλίσουν τίποτα δικό τους. Αυτό που τους μένει είναι να καταστρέψουν όλες τις μέχρι τώρα γνωστές μορφές ιδιωτικής ασφάλειας και ασφάλισης. Οι μαύροι εμφανίζονται ως αυτό που πραγματικά είναι: οι αδιάλλακτοι εχθροί όχι βέβαια της μεγάλης πλειοψηφίας των αμερικανών, αλλά του αλλοτριωμένου τρόπου ζωής ολόκληρης της σύγχρονης κοινωνίας. Η πιο προηγμένη βιομηχανική χώρα μας δείχνει το

δρόμο που θα διανυθεί παντού αν το σύστημα δεν ανατραπεί.

Μερικοί από τους εξτρεμιστές του μαύρου εθνικισμού, για να αποδείξουν ότι το ελάχιστο που μπορούν να δεχτούν είναι ένα ξέχρωρο έθνος, προβάλλουν το επιχείρημα ότι ακόμα κι αν η αμερικάνικη κοινωνία τους αναγνωρίσει κάποτε μία πλήρη πολιτική και οικονομική ισότητα, ποτέ δεν θα δεχτεί -στο επίπεδο του ατόμου- το γάμο ανάμεσα σε λευκούς και μαύρους. Γι' αυτό το λόγο αυτή η αμερικάνικη κοινωνία πρέπει να εξαφανιστεί από την Αμερική κι από παντού. Το τέλος κάθε φυλετικής προκατάληψης, όπως και το τέλος τόσων άλλων προκαταλήψεων που επιβάλλουν απαγορεύσεις στη σεξουαλική ελευθερία, μπορεί να βρίσκεται μόνο πέρα από τον ίδιο το «γάμο», πέρα από την αστική οικογένεια, που παραπαίει μεταξύ των αμερικάνων μαύρων - αστική οικογένεια που κυριαρχεί τόσο στη Ρωσία όσο και στις ΗΠΑ, ως πρότυπο ιεραρχικής σχέσης και σταθερότητας της κληροδότησης της εξουσίας (χρήμα ή κοινωνικο-γραφειοκρατικό αξίωμα). Συχνά τώρα τελευταία λέγεται ότι η αμερικάνικη νεολαία -που έπειτα από τριάντα χρόνια σιωπής ξεπροβάλλει ξανά ως δύναμη αμφισβήτησης- βρήκε στην εξέγερση των μαύρων τον ισπανικό της εμφύλιο. Αλλά αυτή τη φορά οι αμερικάνικες «ταξιαρχίες Λίνκολν» πρέπει να κατανοήσουν όλο το νόημα του αγώνα στον οποίο ρίχνονται και να υποστηρίξουν απόλυτα τον καθολικό χαρακτήρα του. Τα «έκτροπα» του Γουάιτς δεν είναι πολιτικό λάθος μέσα στην εξέγερση των μαύρων, περισσότερο απ' ό,τι ήταν η ένοπλη αντίσταση του ΡΟΜ το Μάιο του 1937 στη Βαρκελώνη προδοσία του πολέμου ενάντια στον Φράνκο. Μία εξέγερση ενάντια στο θέαμα -ακόμα κι αν εκδηλώνεται μόνο στην περιοχή του Γουάιτς- αμφισβητεί τα πάντα επειδή είναι μια διαμαρτυρία του ανθρώπου ενάντια στην απάνθρωπη ζωή, μια διαμαρτυρία των πραγματικών ατόμων ενάντια στο διαχωρισμό τους από μια κοινότητα που θα μπορούσε να ικανοποιήσει την αληθινή ανθρώπινη και κοινωνική τους φύση και να ξεπεράσει το θέαμα.

Καταστασιακή Διεθνής
Δεκέμβριος 1965

Η αναδημοσίευση και η μεταφραστική επιμέλεια με βάση την αγγλική μετάφραση του Ken Knabb έγινε από ανθρώπους που βρέθηκαν στους δρόμους κάποιων άλλων εξεγερμένων πόλεων τον Δεκέμβρη του 2008.

Θεσσαλονίκη, Γενάρης του 2009